

0-16

Naxa ya xa-Mašasane.

K34/11

13
1/8

Serêtwana!

Naxana e talana ya bo-Sešane-sa-basadi.

Sešane-sa-basadi se kxotsa,

Melaô ya bo- Sehwatahwatana,

Komosasa kxoši ya Maburu.

Bo-Manamêlâ Sebody nkane

Ba feta ba ririmetše.

Ba lebile Moletši'a bo-Raphuti

E baxo mafsika a Matolodi

Mafsika a matlapa a madula

Kxoši, xa ba a bôna na?

Nkane Mmkatakele Letêbêlê

Kataki'a 'tema tša basadi,

Yêna a kxanyoxile Matlapa

A bodula-kxoši, banna

Ba letsa dintôntôlô Matoludi,

Le xe temô e le lešawa-šawane?

Naxa ye' ya Matuludi (Masasaane) e na le mebotwana
dithabana, dithaba, meetšana, dinoka le dinokana.

2. DITHABA LE DITHABANA.

Ramahute Le Matuludi:

Thaba e kxolo e e di fetaxo ka moka tsa Maune (Xa-Mašasane)
ke Ramahute. Ye ke thaba e kxolo e botse, xapê le sebopêxô sa
yôna O ka re e be e bopya ke sethaxa ka 'atla tša sôna.

Kutung ya thaba ye ke mašope a ba xa-kxanyaxo 'a Mohlaloxa.
Lesope lé le tloxa ka bohlabatšatši bya yôna, xo pôta ka
thokô ya borwa xo fihlêla ka bophirimêla.

Ka xo tloxa bohlabatšatši le leboya xo fihle bophirimêla
ke Masope a bo-Mokonyamâ Sebêtha, bo-Phofele'a Mohlaša le bo Serite.
Nthse bophirimêla ke tšona Dixôlôkwane tsa kxomo Mošatê wa Sekolo.

Ka moka ba'e ba akaraletše nthso, thaba-kxola ya Maune.

3. Nkô ya yôna ke ôna Matlapa a botse a bodula-kxoši. Hloxaong Thaba-kxolo ya Matebeleng e rwele kêfana-thšwanyana (pakane) yeo e rwešitšwexo ke bo-Mmamošweu a Makxowa. Yeo kêfa e axilwe ka mmu-se-fetoxa-lebyê (cement); Xomme sehloro ke sa thšipi.

Ka yôna kêfa ye' e akometše ôna mafsika a Matlapa a bodula kxoši le dithêtêlêlê mafsika-maxoloa ka-Tlawene.

Ka Tlawene kê xôna borôbala Marêna a Maune, mme xo na le mašôhlôšôhlô a a šiišaxo ruri.

Ka 'tsoxaong le letona ke 'fsika la nthla-ntsêrêrê'a totoma la Ngôpane.

4. Ngôpane le yôna ke seka thaba, le xa e xodišitšwe fêla ke 'fšika le le teele la maxaxa; fêla ke letsôxô la yôna thaba-kxolo ya Maune Ramahute. Lefšika le'xo thwe xa le namelwe, xo-namêla bo Mma-marib'an'a thšwene fêla. Re kwa xo thwe monna yo mongê o kile a le namêla o rile a seš'o a fihle nhlwaneng, a tadifala mahlô a tsewa ke' samadikwe a fexoloxa a phsikoloxa a wêla ka fase e šetše e le molatsana. Xomme a tšewa a bolokwa xôna kxaofsi le lôna fsika le', mme a se llêlwê ke' motho xwa thwe: 'moipolai xa a llelwe". Xapšê xšona kutung ya lôna 'fsika le' xo bolokwa bahu ba' ba dumedu (bakriste). Mo mabitleng xo thwe ke, "Malepaneng" xo bile xo na le yôna Ntlo-kxolo ya (Malutêrê) Majakane le sekolo sa xôna mo bana ba ithutaxo xa-botse.

Ba rêtwa ka xo re: ke' bana ba moriti wa thaba ya Ngopane.

Ramahute, Matuludi le ngopane ke thaba e tee ya Ramahute.

"Mmalo! Ramahute thaba e botse seratlata sa Maune".

MATLALENG:

5. Ramahute seêtsê e se file thaba-ntlororo ya Matlaleng. Mo kutung ya yôna thaba ye xo be xo dutše "Dithamaxa-di-me-hlahla Mafiri a re a tla ja lexowa le tsoxe". Ke bôna ba Matlaleng. Ka mo Matôkô a iponthšaxo ka xôna mang le mang o' a dumêla xo mo' xo be xo dutše motse wa kôkôtle. Matôkô a' a ratile xo dukološa thaba xo e hlakanya.

Ye yôna thab'a lekôpô ke ntlororo ruri, xapê ka bohlabab-

tšatši bya yôna e na le maxax'a thšwene, mo mafsika a a komets'exo tlatlape ya letswapô mo O ka ba Wa bôna e ke mafsika a' a tloxa a riboloxa a phsikoloxa xo fihla fase-molêpô.

Xo thwe ka ntwā ya Matebele a Maune le a xa-Maxax'ola 'Thamaxa di-mehlahla, di bile tsa re xo bôna Madira a tla tša tšwa tša namêla xodimo xa yôna. Xe madira a fihla ône ka thsêpô a holofêla xore a xore a thopile, Athe kowa xodimo di lekanwe ke mešidi melôngwana-meswana.

Madira ôna a tsêna a fiša mantlo a thuba ~~thuba~~ dithlofana a tsênaditetšo a nwa mafsi a kxaphola dikêkê.

Xa! Xwa senyexa thab'a makôpô; muši wa thunya, xwa xalaka sekite. Xw'e thu- thu- thu- thu. Maswena a re kxane re a potiêla a se bônê le motho, ba' ba' ba' bôna xore "mo? di loma le barafi. Ba hlanola dinaô, mme xa ba re "fula-fula" a kxerexa "Matebele Makonkwana a hlôka kxomo a ja motho".

Xomme ba ba tšea ba ba lebišitše nokaneng ya Maribisi;

Ba re xe ba ba ba lebišetše moets'aneng wa noka ya Motsulêpê ba bôna motho wa bôna ba kxoba ka lefase. Xe ba theoxêla xôna nokaneng ya Maribisi ba bôna mongwê ba kxoba ka lefase, 'mme ba rile xe ba nyoxêla thabaneng ya Tsômê, mokxosi wa lla, motho a re: Iii-uuu - thipa e ja o ba xomêlê. Ke tsôna tša thaba-ntlororo ya Matlaleng. Le lehono ba ba taala xe ba xopotše tša mehla ya bôna e ka ba sa dutše xôna mo' kxaofsi le yôna ye' Thab'a-lekôpô thaba ya ~~ntlo~~ ntlomo ya Maune.

Mafiri weeee! Hee Thamaxa di-mehlahla ~~haha~~ bana ba xa Mma-moja- ka lexowa,

Bana ba pôô e kxwadi

Rêna- rêma-rêma-rêma rêma.

Utsane.

Utsane yôna o ka re xe O se Wa lebediša xa botse Wa re ke Ngôpane, fêla O tla xakološwa ke xore kxaofsi le yôna xa xo thaba e kxolo byalo ka Ngôpane. Mo xo ye' thabana xo dutše Teffo'a Mmantlako'a lesêlê le Lexodi'a Mokone.

Xa se pêkwa yeo e dulaxo mo xodimo xa le' lefsika ke nntla O bônê.

Dikxoxwana bophelô xa di bo latswe. Thabana ye o bopexile byalo ka Ngopane kudu, fêla yôna lefsika la yôna xa se maxaxa kudu le xe le yôna bo-Mmamariban'a thsivene ba the ba rate xo y'o fihla xôna lehlabula. Kxaofsi le yôna xo feta noka e kxolo ya naxa ya xešo ya Moxwadi. Mo dithabeng tše di boletšwexo xo be xo na le masodi a maso a ditôrô (vye), 'mme batho le dikxomo di di feditše, xo šetše xôna mo Utsane. Ke xôna mo ka nakô ya lehlabujana xe batho ba sethsaba ba bolawa ke tlala ba pholoxaxo xôna ka tsôna ditôrô.

Yôna xa e na dimakatsô le ditaba tše ntši tša boxoloxolo.

9.

Boetse:

Boetse thaba e botse

Thaba ya kxokolwana

Thaba se-phala dithaba ka botse

Ke thabe thabawa seruthwana.

Thab'a Matebele a hlako,

Thito nkxokololo.

(Ka thutô e phadile bo-Mmaleoko)

Kuwa Mmaleoke xo tletše Mampara

A duletše Mmoro-komo sômara

Thabana e botse ya Boetse

xo fihla be banna ba-xolo

Bo-Father Moruti Boetse

*Na re tla thsabêla Boetse

Ra dulêla moriti wa thutô.

10. Thaba ye ya Boetse e dutše lekatana thokô ya Borwa bya Mosâtê kxaufsi le naxa ya Makhutšiša. Makxwaraneng a yôna ka thokô ya Leboya e eme Taal'a Mathšathši (Sekolo-kereke) e axeleditše diatla e hlaba mokxoši e re "tlang Lena ba nyorilwexo" Ka thokô ya ka Borwa ke Totoma kxokololo ya Baroma (Sekolo) e phurilotše diatla e re "tlang xaê hena ba lahlexilexo".

'Mme nthso, phsikolo ya Boetse e eme mokxahlo e akometše, e thotše byaloka meetse.

Ke thaba e kxolo kudu e bile e bônala xa-botse xe motho a feta a rwanthša xodim'a tsela-thšipi ya Nthsuman'a Mpedi (Seporong).

Bafeti ka moka ba feta ba boxa botse bya 'Tlapa la Boetse leo le kadilexo totoma mp'a tlou.

Mehlang ya kxalê Boetse e be e le xôna mo banna ba xešo ba be ba wêla ba bile ba wetša xôna.

Xo be xo sešo xwa dula motho kxaufsi le yôna; le yôna polase ya Makhutšiša (Doornfontein) e seso ya ba ka sebopêxô sa mehla eno.

Xo be xo balawa diphôôfôlô tše di šišaxo mo Boetse.

11. MEBOTO.

Xo thwe xe maxa (lefase) e ka be e le sekolo e ka be e se botse.

Se' ke therešo. Naxe ya xeso xe e ka be e se ka 'baka la 'thaba tšeo xo boletšwexo ka tšôna, ke a bôna e ka be e se na le mmotwanyana le o tee, e ka be e le lebala fêla.

Fêla madulô a yôna ka nnosi a phaxame, meboea e monate ka moka e a fihla xôna; xapê le twetši e bohlokwa.

Mebotwana eo e naxo le maina le tsebêxô xa se mekae. O mong 'so'.

RAMHLWA:

O ke mmoto o xo dutšexo ba xa-Sekhaolêlô sa Mothokwa hlomola manku masêhlô le ba xa-Xalane'a Makhafola. Mo mmo tong wo' xe re be re sa hlalefa xo be xo na le phulô e botse ya diruiwa. Byang bya xôna e le kxolane le ôna morulêla wa dintlo e o mo ntši ruri, e se mmutla e se mmutla - ~~xi~~ e le borôba-thôka.

12. Xapê boxolo bya mmoto wo' xa xo na metse. Xothwe kxalê xo be xo axile monna o mongwê wa Maroteng yeo mmoto wo' o bitšwaxo ka yêna e be e le "Ramahlwa a di bôna tša naxa", monna wa botelle byo bo makatšaxo.

O be a tsebêxa xapê mo dintweng tsa Matebele.

Serêtwana:

Ramahlwa a di bôna a Letebele
 Mmoto wa tlatlapa
 'Thulaxanya mahlape-hlape.
 Phulô bya kxomo muuu,
 Kxomo tša mmoto wa
 Ramahlwa 'a di šitexe.
 Nkane meetse e thšollêla
 Motsulêpê totoma tala
 Ya Ramahlwa le bo
 Maribišî moloî sella-bošexo;
 Ke mantlôrôtlôrô
 Kxatong tša Ramahlw 'a di-bôna.

13. TAALA:

O' le ôna ke totoma kxokololo

Mehleŋ ya kxalê xe naka ya phala e sa bla o' mmoto ~~wa~~ o be
 o sa tsebye xe o tle o ome.

Xo be xo le sethokxwa sa Mphaphasane mehlokohloko le e
 mengwê mere e botse mokokotlong le ka mpeng xa ôna.

E be e le o mongwê wa bofula kxomo-naka. Ôna mosela o' o
 neile Swika la ntlororo (Ngôpane) la Maune. Xa o' tloxa xôna mo
 meetse o' thswêla ka xo Matinyane'a Mošimane, mme xwa re ka
 thopolleng ya le letona wa thswêla ka Kxaxaneng ka xo le lethsadi
 ya thswêla ka Modie mme wa fihla wa tsenya nkô mahlakanong a
 Moxwadi le Modie xo bo-Madib'a Motlopodî. Ôna ka boxolo bya ôna
 le xa xo be xo na le temô xo be xona le phulô ya dikxomo xobane
 batho le bôna ba axile xa botse ka thokô e tee. 'Mme mo' xodimo
 xa ôna banna ba bolaya mabêlê le ditloo la xo siisa.

14.

Mmoto wa Taala seratlatla

Sa bo-Madib'a Motlopodî.

Ta ala ya Dikxôpô

Tša bo- Mosenyamahlô'a basadi.

Taala ntotoma se-phološa dithšiwana,

K34/11

Sephumola e sekilexo meôkxô,
 Thamaxa tlatlapa mphonophono,
 Medi e tsemile ka meetseng.
 Kakomêla dikxôrö kxôrô.
 Ke bo-Sebabala'a Letebele l'a Rapetwa
 Le bo Sephodi sa mošatê se-dula lekata.
 Ka moka mahlô a lebile ôna mmoto,
 'O taala wo o sa swexo.
 Taala weeee ---
 Tadima mahlô kxomo tša mošatê
 O di fepetse ka selemô-se-taala
 Sa totom'a mmoto wa Taaleng.

15.

Dinoka.

Thsêhlana maxana ya Maune
 Le xe e ka hlôka a mantši
 Mahumo, meetse a sexwaxwa
 Wôna xa a kxopelwe.
 Šukhuhledi šaba šab'a lewatle
 E khoše meetše'a taalana
 Keledi e rôtha motho nka
 O mimisetše
 Sexwaxwan'a pharaphara
 Kolobitšane 'raxa la phsa
 ke serôbê - rôbê.

Moxwadi:

Ye ke yôna noka-kxolo ya Maune a ntlo tša xo swa.
 E thôma xa-Īuwane e le leôpyana fêla. Thamaxa e naba e
 lebile Moletši'a Raphuti.

Xe O eme ka tlas'a Matlaleng ka bohlabatšatši O tla bôna
 maôpyana a masehlanyana fêla O sa tsebe xore ke yôna kutu ya noka-
 kxolo ya Matebeleng.

16. Šele e a tatamala e fihla Utšane mo e xahlanexo le nokana y
 a Taala le Sebora. Xe e fihla xo bo Madib'a Motlopoti e xahlana
 le Modie - sele e lebile xo bo- Seperiêl'a Masoxana (Pax) fao e

xahlana le Phefô xo bo- Phu- Wena! (Doornspruit) monna wa se-apara diphursphura wa Morôma. E napile e thôkxana le la Moletsi, e ngaya naxa e bile Rita xa bo Brinki'a Mangana - ke Rapatla xa e na swele mošimane wa Leburu. E thoxosa mahwidiri a' e ke e tla ya Botlôkwa ba Mmathsaka 'a Maimêla e Setse e le tletlapa ya lešukhuhledi mme ya re mabapi le thaba tša Xanana ya thswêla meetse ka Mocketse ya ba modumô o moxolo m-m-m-m.

17. Motsulêpê:

Ke yengwê ya tšeo di bitšwaxo dinoka mo la-Šaši.

Yôna le Moxwadi di bêthane ka sa-ka-mohlana Moxwadi ya leba Leboya Motsulêpê ya leba Borwa.

Ye e sepela ka xare xa naxa ya pônaxalô ye e bitšaxo maahlô ohle a di sepedi. E tloxa ka Mafuri a Moxwadi mo xo thwexo ke Meetsaneng (felwana xo nyane xa monônô wa Libyalô). Xôna mo felô mo e thômêxaxo; he he! "A tlala a iswa Madiba a hutêlêla mangwe"

Xo be xona le madiba a taala a xo šiiša ao lehono a khupeditšwexo ke mohlaaba. E be e le bo-Thapô ka rathna phamph'a bodiba mo bašimane ba xešo ba be ba iphsina kudu ka xo rutha.

E le bo- "Boiša-kxomo'a Matsêpê" Mo le motho o be a sa leke le xo tsenthša leoto le xa tee.

18 E le "bo-kxomo-lekxaxa tuduma Letuntêla meetse-mataala" Byo' e be e le byo bo šiišaxo bo bile bo khupeditšwe ke lekxaxa O se ke Wa bôna le xa O ya kotseng.

Xa e dutše e theoxa xwa tsêna "Mosadi'a-tau sebôpa leokeng nokana e nyane phalal'a bodiba".

Ya re xe e re e šupa nkô xa- kxaša xwa wêla Maribiši O moloi se-xala-xala bosexo" Ya bêtha Maphusêlêlê e lebile Moxolosedikwe ya napa ya bapêla tsela-teele ya Thomo-ya-Maisemane (Seporo) ya fihla ya re xôna kxaufsi le Moxolosedikwe ya bêthana le Maephoxa ya šohla mokxahlo xa Moxolosedikwe le "Thaba pheswa mafsika a bodula thswene ya rôtô madulô a rôtô xa e dulwe a nthša lekhwêkhwê. Ya fihla ya re ka bosobêla-tšatsi ba Mokopane 'a kekana ya tsenya nkôxo Moxalakwena.

END. S. 332.